

KS-I-O-I.0003.2.2024
NR EZD: DSI-I.ZD-00152/24

Pan
Adam Bogrycewicz
Radny Województwa Wielkopolskiego

Szanowny Panie Radny

Odpowiadając na interpelację złożoną przez Pana w dniu 20 lutego 2024 r. w sprawie niebezpieczeństw wynikających ze stale rosnącej populacji wilka w Wielkopolsce, informuję co następuje.

Zagadnienia poruszone w treści złożonej interpelacji w sprawie niebezpieczeństw wynikających ze stale rosnącej populacji wilka w Wielkopolsce znajdują się we właściwości rzeczowej i miejscowej Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu, który dysponuje niezbędnymi danymi dotyczącymi konfliktów człowieka z wilkiem.

Jednocześnie informuję, organem właściwym w zakresie m. in. wydania zezwolenia na odstępstwo od zakazu umyślnego zabijania jest Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska.

Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego zajmuje stanowisko jedynie w oparciu o dane literaturowe oraz przepisy prawa.

W związku ze wzrostem zasięgu populacji wilka w Polsce, wzrasta prawdopodobieństwo spotkania go. Zazwyczaj dotyczy to osobników młodych, będących w dyspersji, poszukujących partnera i nowego terenu do zasiedlenia. Bywa, że zostają zmuszone, aby w trakcie swojej wędrówki przekraczać ruchliwe drogi i pokonywać tereny zurbanizowane. Ma to bezpośredni związek z fragmentacją, bądź przegradzaniem korytarzy ekologicznych.

Na podstawie dostępnej literatury uznaje się, że przypadkowe spotkania z dzikimi, zdrowymi wilkami nie stanowią żadnego zagrożenia dla człowieka. W związku z powyższym obecnie nie ma potrzeby wprowadzania regulacji liczebności tych drapieżników w województwie wielkopolskim.

Wilk zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336 ze zm.) oraz Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2022 poz. 2380) jest objęty ochroną ścisłą.

Dzięki ścisłej ochronie gatunkowej, liczebność i zasięg występowania wilka w Polsce wzrasta. Jednakże, wskazanie tempa wzrostu jest trudne do określenia. Samo szacowanie liczebności jest zadaniem niezwykle skomplikowanym, czasochłonnym i kosztownym. Istnieją także rozbieżności w liczebności podawane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska oraz Główny Urząd Statystyczny.

Podczas gdy GUS podaje, że w Polsce w 2018 r. żyło 2 868 wilków, to dane GIOŚ mówią o 1886 wilkach. Jako dane bliższe stanu faktycznemu należy przyjąć dane GIOŚ zebrane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przekazane przez naukowców, a zarazem specjalistów w tym zakresie. Stwierdzenie faktycznego tempa wzrostu będzie możliwe po zebraniu kolejnych danych w PMS i zaraportowaniu do Komisji Europejskiej o stanie ochrony tego gatunku, które ma miejsce co 6 lat.

Jak wynika z najnowszych danych GDOŚ liczba zgłoszonych szkód wyrządzonych przez wilki na terenie całego Województwa Wielkopolskiego w stosunku do zwierząt gospodarskich wynosiła 10 w 2022 roku i 4 w 2023 roku.

W kwestii prewencyjnej regulacji liczebności wilka analiza artykułów naukowych przeprowadzona przez Stowarzyszenie Dla Natury „Wilk” wykazała, że:

1. Odstrzał selektywny wilków jest praktycznie niemożliwy. Ponieważ u wilków brak jest wyraźnie zaznaczonego dymorfizmu płciowego (Okarma 2015), a młode osobniki rosną na tyle szybko, że w drugim roku życia osiągają często wzrost rodziców (Packard 2003), istnieje poważna trudność w rozpoznaniu osobników rozmnażających się od niebiorących udziału w rozrodzie. Zatem w odróżnieniu do dzikich ssaków kopytnych, nie da się odstrzeliwać osobników z określonej kategorii wiekowej lub płciowej. W praktyce wilki zabija się „na chybił trafił”, a podczas polowań zbiorowych często zabija się wszystkie wykryte osobniki.

2. Ponieważ ogromna większość wilków żyje w grupach rodzinnych, odstrzały powodują zaburzenia struktury socjalnej grupy rodzinnej, która opiera się na bliskim pokrewieństwie osobników (grupa składa się najczęściej z pary rodzicielskiej i jej potomstwa), warunkującej współpracę w grupie i dzielenie się pokarmem. Wzrasta wówczas poziom konfliktów w grupach i konkurencji o dostęp do rozrodu, co odzwierciedla zwiększony poziom hormonów stresu i hormonów płciowych u ocalałych wilków (Bryan i in. 2014). Częstsze jest też wówczas przyłączanie się obcych wilków do rozbitych rodzin, co negatywnie wpływa na spójność grupy i na lokalne adaptacje do warunków środowiska (Rutledge i in. 2010).

3. Odstrzał pary rodzicielskiej w grupie rodzinnej wilków, ale także jednego z rodziców, ma ogromny wpływ na trwałość tej grupy. Jest to szczególnie widoczne w grupach mniejszych (Brainerd i in. 2008, Borg i in. 2014). W 21 % przypadków terytorium było zajmowane przez sąsiednią watahę.

4. Tam, gdzie na wilki się poluje grupy rodzinne są mniejsze, a ich terytoria są mniejsze, co skutkuje większą liczbą miotów w populacji i na jednostkę powierzchni (Creel i Rotella 2010, Jędrzejewska i in. 1996, Sidorovich i in. 2007).

5. Tam, gdzie odstrzały są szczególnie duże, skutkując niskim zagęszczeniem wilków, mioty szczeniąt są większe (średnio 7,7 szczenięcia na miot) i udział samic w tych miotach jest większy (średnio 70% samic w miocie), niż w tam, gdzie na wilki poluje się mniej intensywnie i ich zagęszczenie jest wyższe (4,8 szczeniąt na miot, 50% udział samic w miocie) (Sidorovich i in. 2007).

6. Liczebność dzikich ssaków kopytnych, pomimo wzrostu populacji wilka, zwiększyła się znacząco w ostatnich 10 latach w Polsce: liczba jeleni wzrosła o 56%, dzika o 64%, a sarny o 26% (dane z Roczników Statystycznych, w oparciu o dane z inwentaryzacji łowieckich).

7. Wbrew intencjom myśliwych, w wyniku odstrzałów presja wilków na dzikie zwierzęta kopytne może wzrastać zamiast maleć. Wynika, to z faktu, że para wilków zabija tyle samo zwierząt kopytnych, co grupa 6 wilków (Jędrzejewski i in. 2002). Co więcej, para wilków konsumuje z dużego roślinożercy znacznie mniej mięsa niż duża grupa rodzinna, tracąc znaczną część ofiary na rzecz padlinożerców, takich jak kruki,

bieliki, lisy, borsuki, kuny i itd. (Wilmers i in. 2003, Vucetich i in. 2004, Kaczensky i in. 2005).

8. Tam, gdzie wilki się zabija częściej pojawia się problem hybrydyzacji z psami, bardzo niekorzystny dla ochrony puli genowej gatunku. Odstrzelenie samca w sezonie zimowym, może doprowadzić do skrzyżowania się osamotnionej, będącej w rui samicy wilka z psem. Rodzą się wówczas mieszańce, wychowywane przez matkę w środowisku naturalnym, które po osiągnięciu dojrzałości mogą się dalej krzyżować z wilkami lub psami (Hindrikson i in. 2010).

9. W populacjach eksploatowanych łowiecko pojawia się też niebezpieczeństwo chowu wsobnego, gdy partner zabitego wilka krzyżuje się z osobnikiem blisko spokrewnionym, np. ojciec z córką lub matka z synem. Ich szczenięta mogą mieć wady genetyczne, zapadać na choroby o podłożu genetycznym oraz mieć zmniejszoną odporność na inne choroby (Jędrzejewski i in. 2005, Liberg i in. 2005, Rääkkönen i in. 2013).

10. Zabijanie wilków wiąże się ze zmniejszaniem rozmiaru wielu usług ekosystemowych dostarczanych przez tego drapieżnika. Wśród usług tych wymienić należy ograniczanie liczebności gatunków powodujących istotne szkody w gospodarce rolnej (np. dzik i bóbr) oraz redukcja liczby wałęsających się w lasach psów i kotów (Nowak i in. 2005, 2011, Jędrzejewski i in. 2012) mających negatywny wpływ na lokalną faunę (Krauze-Gryz i in. 2012, Krauze-Gryz i Gryz 2014). Wilki eliminują również z populacji zwierzęta osłabione chorobami, przyczyniając się tym samym do ograniczania epizoozji (Orłowska i in. 2017).

Biorąc powyższe pod uwagę największy nacisk należy położyć na edukację w zakresie odpowiedniego zabezpieczania zwierząt gospodarskich oraz edukację społeczeństwa w celu nie generowania przez ludzi sytuacji, w których wilk przyzwyczaja się do człowieka. W kwestii bezpieczeństwa ludzi i zwierząt w lasach należy położyć nacisk na odtów zdiczących psów. W celu zmniejszenia prawdopodobieństwa wyboru dróg dyspersji przez obszary zabudowane, należy chronić i odtwarzać korytarze ekologiczne pozwalające na bezpieczne przemieszczanie się dzikich zwierząt z dala od ludzi.

Jednocześnie informuję, że w związku ze skierowaniem ww. interpelacji również do Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi, zagadnienia w niej poruszone nie znajdują się w zakresie kompetencji ww. Departamentu.

Z poważaniem
z up. Marszałka Województwa
Jacek Bogustawski
Członek Zarządu

Otrzymują:

1. Adresat
2. Kancelaria Sejmiku
3. Departament Organizacyjny i Kadr UMWW (do wiadomości)